

ตาสับประรด

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองคาคอ อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันไม่รู้จัก เห็นใหม่ เด็กพอมันไม่รู้จัก ดูอย่างที่ว่าวัยรุ่น เวลาเรื่องศีลธรรม พระพุทธเจ้าเห็นแก่ตัว พระพุทธเจ้านี้เห็นแก่ตัว สละกัณหาชาติ นางมัทรี ตอนเป็นพระเวสสันดร พระพุทธเจ้าเห็นแก่ตัว วัยรุ่นทุกคนคิดอย่างนั้น แล้วศาสนาก็แก้ไม่ได้

เราถึงบอกวัยรุ่นนี้มันดี เด็ก ๆ นี้ มันกำลังมีแฟน บอก “แฟนมีงกให้กูได้ไหม?”

“ไม่ได้หรอก”

“แฟนมีงกให้กูได้ไหม?”

มีแฟนขนาดแย่งกันนะ แล้วพ่อแม่ ลูกเจ็บเราเจ็บแทน ใครก็อยากเจ็บแทนลูก ลูกเจ็บไข้ได้ป่วยแม่อยากเจ็บแทนเอง แล้วเขามาเอาลูกไปต่อหน้า มันกระซอกหัวใจ ผู้ชายนี้สำคัญมากถ้ารักลูก มันสละด้วยความรัก มันไม่ได้สละด้วยความไม่รัก ไซ้ใหม่ รักลูกรักเมีย แสนรัก แล้วเขามาขอแล้วตัวเองเป็นบุรุษขนาดนั้น เป็นนักรบ ขนาดชุกกมานี้ชักพระขรรค์เลยนะ ตีต่อหน้า ขอไปแล้วตีต่อหน้ามันสะเทือนหัวใจใหม่

บอกว่า “เห็นแก่ตัว”... เห็นแก่ตัวได้อย่างไร ถ้าคนเห็นแก่ตัว ทุกคนอยู่สบายนะ มันจะรับความทุกข์เสียเอง ใอันนี้ตัวเองนั่งอยู่ แล้วเขาขอกัณหาชาติไปต่อหน้า แล้วตีต่อหน้า ทุกคนจะบอกพระพุทธเจ้านี้เห็นแก่ตัว อยากได้โพธิญาณ อยากได้ตรัสรู้ เป็นพระเวสสันดรทำไมไม่สละตัวเองไปละ นี่วัยรุ่น

เวลาพวกวัยรุ่นเขาจะหันกลับอย่างนั้น ต้องเอาตรงนี้ทิ่มเข้าไป ทิ่มเข้าไปตรงนี้ ความรักของเอ็ง แฟนเอ็งไม่รักหรือ? แฟนใครใครก็รัก แล้วรักแสนรักด้วย นี่ขอหมดเลย แต่ว่าเห็นแก่ตัว

ก็มันพูดเหมือนว่าคนทะเลาะกันนี่เนาะ ก็คนไม่ทะเลาะ เห็นแก่ตัวก็เห็นแก่ตัวสิ คนที่ไม่ได้เป็นอะไรกันไซ้ใหม่ก็สละได้ แต่นี้เป็นลูก รักแสนรัก แต่ต้องให้ปล่อยออกไป เพราะว่ามันเป็นชาติสุดท้ายของพระพุทธเจ้าทุก ๆ องค์ที่ต้องเป็นอย่างนี้ มันกระชากหัวใจใจ กระชากหัวใจนี้ให้มันเจ็บปวดมาก มันทรมานมาก นี่มันถึงกระเทือนชั่วหัวใจ แต่สละออกไป

มันถึงว่าถ้าคิดอย่างนั้นบีบมันจะเห็นคุณค่า แต่ถ้าไม่คิดอย่างนี้มันเหลือม มันล้ากัน ธรรมมันละเอียดละเอียดอย่างนี้ มันปิดบังไว้ในหัวใจนี้แหละ มองไม่เห็น มันมองไม่เห็น พอมองไม่เห็นบีบมันก็คิดว่าทุกคนต้องทำอย่างนี้แล้วเห็น มันเห็น เห็นแต่ร่างกาย เห็นแต่สละออกไป ตัวเองไม่ยอมทุกข์ อยู่แต่สุขสบายคนเดียว ปล่อยให้คนอื่นไปทุกข์ ทำไมไม่เป็นทุกข์

อันนี้มันไม่เห็นความทุกข์ใจนี่นา ความทุกข์ในหัวใจดวงนั้น เป็นห่วงวิตกกังวลไปทั้งหมด เพราะเป็นหัวหน้า แล้วเป็นเจ้าของด้วย ลูกของเรา ทำไมต้องเอาให้คนอื่นไปทุกข์ไปตีขนาดนั้น แต่เพราะว่าชาติสุดท้ายบารมีเป็นอย่างนั้น บารมีพระพุทธเจ้าต้องเป็นอย่างนั้น สละหมดแม้แต่ลูกเมียสละหมดเลย ทานใจ นี่พระเวสสันดรทำทานไว้มาก ถึงว่าพอตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้ามีคนถวายของท่านมากนะ

เขาบอกกันว่า “ถวายเพราะเป็นพระพุทธเจ้า” ...ไม่ใช่ ถวายเพราะท่านทำมาต่างหาก สละทั้งหมด คิดดูสิ มีใครสละอย่างนั้น ? ไม่มีใครสละอย่างนั้นหรอก แต่สมัยนี้มี เห็นไหม สละดวงตา แต่ตายแล้วค่อยเอานะ สละอวัยวะ ตายก่อนค่อยเอา นี่สละกันสด ๆ สละเดี๋ยวนี้เลย เดี๋ยวนี้แล้วกระเทือนใจเดี๋ยวนี้เลย

นี่เด็ก ความเป็นเด็กคิดแบบเด็ก ๆ แต่อย่าไปโทษเด็ก ความคิดอย่างนี้ ทุกคนไม่ภาวนา ไม่ลึกลงเข้าไป มันจะคิดทุกคน นี่กิเลสในหัวใจคิดเห็นแก่ตัวหมด นี่ความเห็นแก่ตัวอันนั้น อันนี้มันถึงว่าถ้าลึกลงไปแล้วจะรู้เลย อ้อ...อ้อเลย พออ้อแล้วนี่ถึงบางอ้อใจ ถึงบางอ้อแก้กิเลสได้หมด เราเข้าไปอ้อเอง อ้อเอง

ถึงว่าอาจารย์มหาบัวท่านพูดนะ ท่านพูดประจำเวลาพูดกับพวกพระเณร “ฟังคำนี้ไว้นะ แล้วถ้าถึงแล้วจะมาราบศพที่หลัง” แต่พูดทีแรกไม่เชื่อหรอก เพราะกิเลสมันปิดไว้ ไม่มีใครเชื่อเป็นไปได้อย่างไร ๆ ไม่มีใครเชื่อหรอก เป็นไปได้อย่างไร ภาวนามยปัญญาจะเกิดขึ้นได้อย่างไร เห็นไหม เรากราบพระพุทธเจ้า กราบพระอรหันต์ อยากจะเป็นพระอรหันต์ อู๊ย กราบสูงส่งนะ เรา

ยังเป็นไปไม่ได้ พอปัญญามันก้าวออกไป หมุนออกไป ๆ หมุนมาจากไหน มันเกิดดับในหัวใจ
 ธรรมจักรเกิดดับ ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมาในหัวใจ มันก็เกิดมาจากสิ่งที่เรามูมนะกันอยู่นี้

มรรคหยาบ มรรคละเอียด เห็นไหม มรรค ๔ ผล ๔ แล้วเรามีอะไรกัน เราก็เลยว่
 สัมมาอาชีวะ ๆ อยู่นี้ สัมมาอาชีวะ ถูกต้อง แต่พระไม่ได้สัมมาอาชีวะอย่างนั้น สัมมาอาชีวะ
 อารมณ์ ใจนี้ ใจนี้คิดอะไร ใจคิดไม่คืนันละมิจณาอาชีวะ เพราะว่าอารมณ์นี้เป็นอาหารของใจ ใจนี้
 เสวยอารมณ์เป็นอาหาร ความคิดนี้ ใจกับความคิดมันคนละอัน เวลามันเสวยอารมณ์ นั้น
 สัมมาอาชีวะ มันไม่คิดออกไปนอกเรื่องเลย พอคิดในเรื่อง คิดในเรื่อง คิดตลอด ๆ นี้คิดไป
 ภาวนามยปัญญาจะเกิด เกิดขึ้นไปเรื่อย ๆ มันบริสุทธิ์ขึ้นไปเรื่อย ๆ บริสุทธิ์ขึ้นไปเรื่อย ๆ มันจะ
 หมุนไป จนมันหมุนเป็นตัวมันเอง ธรรมจักรมันจะหมุน มหัศจรรย์มาก มหัศจรรย์ที่ว่ามันไม่มี
 พระพุทธเจ้า ไม่มีใครรู้ได้ ไม่มีใครรู้ได้หรอก

ทีนี้พอพระพุทธเจ้ารู้มา เพราะผู้ที่รู้ออกมา ผู้ที่รู้ปัญญายังงง งงนะ เป็นไปได้อย่างไร ?
 เป็นไปได้อย่างไร ? แต่เป็นไปได้ ก็อย่างนี้พระพุทธเจ้าไม่สอนไง พอพระพุทธเจ้าสอน โอ๊ย จะ
 เป็นไปได้อย่างไร แต่สุดท้ายแล้วก็พรหมนิมิตต์ด้วย แล้วอีกอย่างหนึ่งท่านก็รู้มาได้อย่างไร นี้
 บารมีของคนมันมี บารมีของคน

นี่ปัญญาถึงสำคัญมาก แต่ปัญญาในการชำระตนนะ ไม่ใช่ปัญญาในการเบียดเบียนคนอื่น
 ปัญญาชำระตน ปัญญาของธรรม มันเป็นอย่างอื่นไปไม่ได้ เพราะศีลบริสุทธิ์อยู่แล้ว ศีลบริสุทธิ์
 ขึ้นมา สมาธิมันเป็นกลางอยู่แล้ว ใจมันบริสุทธิ์ขึ้นมา มันหมุนเข้าไป ๆ หมุนเข้าไปชำระกิเลสของ
 ตัวเองหมดเลย สังโยชน์ขาดออกไปทั้งหมด

เด็ก ความเห็นของเด็กก็ยอมรับอยู่ แต่ความจริงควรจะแก้ไขเด็กไง ถึงบอกเห็นไหม สัป
 ปายะที่ว่านี้ครูอาจารย์อยู่ที่ไหน ถ้าครูอาจารย์ดีนี้มันไปได้ มันต้องลำบากบ้าง ทางสะดวกสบาย
 ไม่มีหรอก มันต้องลำบาก ต้องทุกข์ยากไป แต่ ! แต่ไปถึงตรงนั้นแล้วมันสุข มันสบาย มันไปถึงที่
 สิ้นสุดได้จริง ไม่เกิดอีกเลย ใจนี้เป็นสุขมาก

แต่การก้าวเดินไป ทุกคนต้องก้าวเดินเอง ทุกข์ต้องยอมรับว่าทุกข์ ทุกข์ทุกคน แต่ใครถึง
 ตรงนั้นแล้วสุขจริง ๆ สุขอย่างไม่เกิดอีก ทุกข์ที่ว่าทุกข์ ๆ นี้ไม่มี ทุกข์เพราะเกิดชาติปี ทุกขา ชาติ
 การเกิดถึงมีความทุกข์ ไม่มีการเกิดอะไรมันทุกข์ เราเกิดมารับภาระทั้งหมด ที่ว่าไม่เกิดก็คือว่าไม่

มีทุกข์ ถ้าเกิดแล้วรับภาระทั้งหมด สมบัติจะขนาดไหนก็ทุกข์ ไม่มีทางเลยที่ไม่ทุกข์ เห็นไหม ถึงว่าการเกิดนี้ชำระแล้วหมด หมดเลย ทุกข์ไม่มี

วันพระ เวลาเราอยากปรารถนากัน เห็นไหม ปรารถนาความสุข ปรารถนาที่พึ่ง คนต้องการหาที่พึ่งไง เวลามันทุกข์ มันทุกข์ใจ ทุกข์ร้อนมาก อยากจะหาที่อยู่พึ่งของใจ ทีนี้เราเกิด มามีวาสนาแล้ว เกิดมาพบพุทธศาสนา พระพุทธศาสนานี้ ร่างกายอยู่ในสังคมวัฒนธรรมประเพณี ไทย มีอยู่มีกินนะ ประเทศอื่นมีความทุกข์ยากมาก แต่นี่วาสนาของการเกิดมา ร่างกายนี้มีวาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนา แต่หัวใจมันยังไม่มีการพึ่งจริง มันถึงต้องหาธรรมเป็นที่พึ่ง

นี่วันพระ ถึงว่าวันพระเรา ศาสนาเราสอนให้วันพระไปใส่บาตรแล้วฟังธรรม การฟังธรรม อันนี้มันจะเข้าถึงใจ คุณอย่างพระสี พระเราบวชมาแล้วนะมันบวชที่กาย โคนหัว โคนผม โคนคิ้ว แล้วห่มผ้าเหลือง แต่ต้องได้รับการสมมุติให้เป็นพระโดยตามความสมบูรณ์ ต้องได้รับการสมมุติ นะ ต้องเป็นจตุตถกรรม ญัตติด้วยให้ขึ้นมาเป็นพระสงฆ์ สงฆ์โดยสมมุติ แต่พอเป็นพระขึ้นมาแล้วหัวใจมันยังไม่ได้บวชเป็นพระ พอหัวใจยังไม่ได้บวชเป็นพระ การฟังมา การศึกษา ไคร่ครวญมา แล้วทำเป็นพิธีการไปเลย ๆ พอทำเป็นพิธีไป ๆ มันก็จะเป็นโลกไป

ศาสนาถ้าเป็นตัวศาสนธรรม ตัวเจตนา นี่ตัวใจตัวปรารถนาตัวนั้นเป็นบุญกุศลแล้ว แต่นี่มันไม่คิดอย่างนั้น เพราะใจเรามันไม่มีหลัก มันเป็นนามธรรมเราจับต้องไม่ได้ พอไม่มีหลักเราก็เอาประเพณีวัฒนธรรมมาเป็นเครื่องหมาย ถึงบอกว่าวันพระนี่เป็นประเพณีเหมือนกัน เป็นประเพณี เป็นการสื่อกันว่าวันนี้วันพระจะต้องไปวัดไปวา นี่ประเพณี แต่ไปแล้วต้องขยับขึ้นมา จากโยมศรัทธาขึ้นมาบวชพระ จากพระบวชแล้วก็ต้องพยายามบวชใจให้ได้ พัฒนาใจของตัวเอง ขยับขึ้นมาให้ได้ พอพัฒนาใจของตัวเองขึ้นมาจนเป็นหลักของธรรม หลักของใจมีอยู่แล้ว จะมองเห็น ตรงนี้ชัดเลยว่าประเพณีวัฒนธรรม

ประเพณีวัฒนธรรมเป็นเครื่องสื่อเข้ามา แต่เข้าไปถึงแล้วต้องทำให้ได้จริง พอทำได้จริงถึงเป็นหลัก พอเป็นหลักถึงว่าเจตนา เห็นไหม พอเราเอาไปถวายวัด เราเอาไปถวายพระนี่เป็นเจตนา เราตั้งใจแล้วถวายเลย แล้วไม่มีความวุ่นวาย ไม่มีความยุ่งยาก มันเป็นการพร้อมไป เป็นบุญกุศล พร้อมเลย ปฏิภาห

เราเอาเมล็ดพืชหวานไปในดินที่สมบูรณ์ เมล็ดผลพืชพันธุ์มันจะเกิดด้วยความสมบูรณ์เลย หวานลงไปไหน ในซีเมนต์มันจะเกิดได้อย่างไร ในหินมันไม่มีปุ๋ย ดินมันเป็นดินไม่ดี แต่เราก็ หวานลงไป ทีนี้ตอนนี้มันยังไม่เห็นก็ต้องทำอย่างนั้นก่อน มันอยู่ที่ตาของพวกชาวพุทธมีปัญหา ถ้ามีปัญหาเราจะเลือกเฟ้น ใจ เลือกเฟ้นหา หาดินดี ดินดีหาที่ไหนล่ะ

ถึงว่าเราชาวพุทธนี่เป็นเรื่องที่ลำบากมากเลย ที่ว่าจะไว้ใจใครได้ ไว้ใจได้หรือไว้ใจไม่ได้ มันต้องไว้ใจใจเราให้ได้ก่อน ถ้าใจเราไว้ใจได้เราจะมีเครื่องวัดเลย เพราะเราปฏิบัติใช่ไหม ใจเรานี้ เราปฏิบัติแล้วเรามีหลักมีเกณฑ์ พอมีหลักมีเกณฑ์ตรงนี้มันก็เห็นว่าถ้าหลักเกณฑ์เราไปสื่อกับพระ พระพูดผิดกับเรา ต้องมีเราผิดหรือพระผิด เห็นไหม

ถึงว่าถ้ามันไม่เดือดร้อน คือว่ามีเครื่องจับ ต้องมีหลักของใจก่อน มันต้องมีเครื่องมือของใจ คือเครื่องมือของเรา พอเรามีเครื่องมือเราก็ไปจับได้ ถ้าเราไม่มีเครื่องมือเราเอาอะไรไปจับ ถึงว่า ต่างคนต่างพูดกันมากกว่าเป็นเรื่องลำบากมากเลย เพราะเห็นว่าจะไว้ใจใครได้

อาจารย์มหาบัวถึงว่า “อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่งตนก่อน” ตนเป็นที่พึงแห่ง ตน ก็อาศัยธรรมะของพระพุทธเจ้าขึ้นมาก่อน พังกรรม พังกรรมแล้วดู พิธีกรรมเป็นพิธีกรรม ที่ ไหนควรจะเป็นพิธีกรรมต้องให้เป็นพิธีกรรม พิธีกรรมนั้นมันเพื่อความสวยงาม ดอกไม้ถ้าอยู่บน ต้น มันก็อยู่กับเป็นดอกของใครของมันแต่ละดอกเป็นอิสระไป พอดอกไม้ได้การรื้อมาจากเชือก จากค้าย มันก็จะเป็นพวงมาลัยขึ้นมา พิธีกรรมให้คนที่ว่าไปวัดไปวาเป็นความสมบูรณ์พร้อมกัน แต่ถ้าไปติดตรงนั้น ไปติดพิธีกรรมเฉย ๆ พอติดพิธีกรรม ทำถูกต้องหรือผิดพิธีกรรม อันนั้นจะว่า เราจะไม่ได้บุญกุศล

บุญกุศลเกิดตั้งแต่เจตนา เกิดตั้งแต่เมื่อก่อนเกิดตั้งแต่ก่อนที่คิดจะทำบุญ เราเกิดคิด ทำบุญ บุญเกิดตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว มันไม่ได้อยู่ที่พิธีกรรม พิธีกรรมเป็นที่สิ้นสุดของการทำบุญ มันเหมือนวินัยไง ธรรมและวินัย ธรรมนี้ละเอียดกว่าวินัยนะ นี่ขอบเขตของการทำบุญ หลุดจาก มือเราไป สิ้นสุดของการสละออกไป อันนั้นเป็นบุญกุศล ใจขึ้นมาได้ พอใจขึ้นมาได้ ใจได้สละ ออกไป ถึงว่าพอใจเป็นธรรม ใจเรามีบุญกุศล นี้ก็ได้ วิญญาณหาร

วิญญาณหารคือความที่เราน้อมนึกถึงบุญกุศลของเรา มันจะมีความสุข อันนี้เป็นทิพย์ พอ ทิพย์นี้อุทิศส่วนกุศลออกไป เห็นไหม โจรจิตใจ จิตถึงจิต เพราะใจเรานี้เราอุทิศส่วนกุศลออกไป

แล้ว จิตนี้มันถึงอุทิศส่วนกุศลไปถึงรอบ ๆ ข้าง คนดีฝึกุ้ม ฝึกุ้มเพราะอะไร ? เพราะว่าเทวดามีโลกของวิญญูณเขามี เขาต้องการหาที่พึ่งอยู่ แล้วเราได้ที่พึ่ง

ความสุขของใจ เห็นไหม ศาสนาเราสอนถึงเรื่องของใจ เรื่องใจนี้เป็นภษณะใส่ธรรม ถึงว่าหลักของใจ เรามีหลักของใจเราก็จับ เราก็เปรียบเทียบได้ เรามีหลักของใจเราก็เปรียบเทียบคนอื่นได้ เรามีหลักของใจ นี่หลักของใจเป็นที่ใส่ธรรม เป็นที่สัมผัสกับธรรม พอสัมผัสกับธรรมมันก็เป็นความชุ่มชื้น ใจมันก็ส่งถึงใจดวงต่าง ๆ ต่อไปที่อยู่ในสามแดนโลกธาตุ

เพราะทำความดีเทวดาต้องรู้ ทุกอย่างรู้หมด มันสื่อถึงกันหมดเพราะเป็นโลกของวิญญูณ แต่อุทิศส่วนกุศลนี้อุทิศส่วนกุศลแบบว่าเปรต พวกเปรต ญาติต่าง ๆ พวกนี้ได้บุญ แต่เทวดาบุญกุศลเขาเหนือกว่า พอเหนือกว่า เขาเหนือกว่าเรื่องของบุญกุศลใช่ไหม เขาเหนือกว่าเรื่องของอาหาร วิญญูณอาหารนี้เขาเหนือกว่า แต่ทำดีเขารับรู้

ความเหนือกว่ามันเหนือกว่าด้วยปัจจัยเรื่องอยู่อาศัย แต่ความสื่อ ความรู้ว่าบุญหรือบาป คนดีเทวดารับรู้ รู้ช่วยเหลือ พระอินทร์ต้องลงมา พระกัศสปะออกจากสมบัติ พระอินทร์ยังลงมาใส่บาตรเพื่อต้องการบุญกุศล เห็นไหม นี่ขนาดว่าต้องมาแสวงหามะ

แต่ปกป้องล่ะ เวลาผ่านไป คู่สัตว์คู่โลกไป เพราะเป็นนกกระยาง เห็นนกกระยางเคยเป็นคู่เก่า พยายามจะคืนกลับ คืนกลับว่าเป็นนกกระยางอยู่ ในธรรมบทเป็นนกกระยาง เพราะว่ามีภรรยาคนอื่นร่วมทำบุญไปด้วย แต่ตัวเองนอนใจอยู่ เป็นนกกระยางอยู่ พระอินทร์ลงมาโปรดเลย ลงมาโปรดว่า “จำไม่ได้หรือว่าบุญกุศลเคยสร้างอยู่ แล้วทำไมมาเกิดเป็นนกกระยาง มาเที่ยวหาสัตว์หาอาหารอยู่นี้” ให้ถือศีล ๕ นกกระยางไม่จับสัตว์หากินมันก็ต้องอดตาย อยู่ในศีลในธรรม ศีล ๕ จนสละชีวิต ดับจากนกกระยางขึ้นไปเกิดใหม่ ขึ้นไปเกิดเป็นเทวดาเหมือนกัน นี่ตามขึ้นไปได้ นี่เวลาไปโปรด

ถึงว่าคุณงามความดีมันถึงกันหมด แต่การอุทิศส่วนกุศลไปได้รับหรือไม่ได้รับ นั่นเขาไม่รับ แต่คุณงามความดี บุญกุศลถึงว่าคุณดีมันสื่อถึงกันได้หมด ทุกคนต้องการความดี ทุกคนต้องการความเป็นธรรม ทุกคนต้องการความถูกต้อง ถ้าเป็นความดีใคร ๆ ก็รับรู้ รู้ว่าคนนี้เป็นคนดี เราทำความดี ผู้ใหญ่ยังว่าเด็กคนนี้เป็นคนดี พ่อแม่นี้ลูกคนไหนดีจะรู้เลยว่าลูกคนนี้เป็นคนดีแล้วผู้ใหญ่ เห็นไหม ศีลหอมทวนลม ศีลจะหอมทวนลมไปเรื่อย ๆ ทวนขึ้นไป แต่ถ้ากลิ่นของดอกไม้มันยังหอมไปตามลม กลิ่นของศีลของธรรม

นี่ว่ามันเป็นไปได้ยาก เพราะอะไร ? เพราะคูสิเรามาวัด เห็นไหม มาวัดเขายังว่าเลยคน ๆ นี้ไม่มีปัญหา ทำไมต้องไปวัด คนไปวัดต้องมีปัญหา...มีปัญหาทุกคน คนเกิดมาทุกคนมีความทุกข์หมด คนเกิดมามีกิเลสหมด แม้แต่พระพุทธเจ้า เจ้าชายสิทธัตถะยังต้องออกแสวงหาโมกขธรรมองค์ของศาสดาทำมาก่อน มันเป็นของเหนือโลกใจ มันถึงว่าขัดกับโลกนี้ เวลาจะออกมาจากโลกนี้โลกนี้ต่อต้าน โลกนี้ตีเตียน แต่เวลาพ้นออกไปแล้ว เวลาปฏิบัติไปจนใจนั้นเป็นธรรมขึ้นมา ทำไมกลับมาช่วยโลกล่ะ

พระพุทธเจ้าองค์เดียวช่วยสามแดนโลกธาตุ เห็นไหม พระเรานี่ อริยสาวกต่าง ๆ ช่วยโลกมาขนาดไหน แต่ที่นี้ว่าเราจะทำบุญกุศล เราจะพยายามต้องหาหาที่ถูกตรงนี้ ถึงว่าไม่ใช่พระประเพณีใจ ไม่ใช่ทำแค่ประเพณีวัฒนธรรม มันเหนือประเพณีไป แต่ก็เห็นว่าประเพณีนี้เป็นบาทฐานก้าวขึ้นมาอยู่แต่พอพ้นตรงนั้นไป...

ถึงว่าพระเรามันถึงต้องดูตรงนั้นด้วย วันนี้วันพระ เรามีหลักใจ เรารู้จักหลักความเป็นจริง เรามีหลักใจแล้ว เราเข้าใจศาสนา ประเพณีเป็นประเพณี ไม่ปฏิเสธประเพณีนั้น แต่เราไม่ติดในกรอบอันนั้นใจ กรอบอันนั้นจะให้เราอยู่แค่นั้น กรอบของประเพณีจะทำให้เราติดจากนั้นไปไม่ได้เลย แล้วมันก็มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียดใจ ใจที่มันจะสูงขึ้นไปมันจะสูงขึ้นไปไม่ได้ ต้องติดในประเพณีนั้น ประเพณีนั้นวางไว้นั้นเลย นี่พระป่าเป็นอย่างนั้น พระป่า ธรรมะป่า เห็นไหม ธรรมะป่าไม่มีขึ้นต้น ไม่มีต้น ไม่มีปลาย พอจังหวะแล้วขึ้นเลย

นี่เหมือนกัน ใจเวลามันทุกข์มันไม่มีเหตุมีผล อยู่ดี ๆ มีความสุขอยู่ พอมันจิตใจมันทุกข์ไปทันทีเลย เห็นไหม พอมันจิตใจมันทุกข์แล้ว พอมันถูกใจมันก็มีสุขของมัน นี่มันต้องทันกัน อย่างนี้ เวลาสุข เวลาทุกข์มันเกิดขึ้นมา มันมาโดยจรมา มันมาโดยอัตโนมัติเลย แล้วเราจะแก้ขึ้นมา เราจะเอาพิธีกรรมไปแก้มันไม่ทัน พิธีกรรมไปแก้มันต้องเจตนาทันกัน สติพร้อมหมด สติเราจะเกิดตลอดเวลา ถ้าเราหัดประพฤติปฏิบัติ เราสร้างสติไว้ตลอดเวลา เวลามันไหวไป ถ้าสติทันนั้นแน่ ! เห็นไหม ทุกข์อีกแล้วหรือ นี่ธรรมะมันจะแก้ทันทีเลย มันถึงว่าทันกันใจ

ความที่จะแก้กิเลสทัน มันต้องแก้โดยสัญชาตญาณของมันเลย สัญชาตญาณกิเลสมันเกิดทุกข์มันเกิด นี่ทุกข์มันเกิด ความรู้เท่าจะไหวตัวไปทันที มันถึงว่าเป็นระบบไม่ได้ เป็นพิมพ์เขียวไม่ได้ มันต้องเป็นปัจจุบันธรรม เป็นอัตโนมัติตลอด เวลาจิตมันไหวออกไปมันเกิดทันที ทุกข์มันเกิดทันที นี่เวลาทุกข์มันเกิดทันทีมันก็ต้องมีสติยับยั้งทันที ยับยั้งไฉน นี่ขันติบารมี ถ้ายับยั้งแล้ว

คนที่สูงกว่านั้นยับยั้งได้ ยังคิดเทียบได้ ยังใช้ปัญญาถอดถอนได้ อันนี้ผิดพลาด ไหนว่าตัวเองจะชำระกิเลสไป ตัวเองเป็นผู้มีกรรมไป อันนี้ไม่ใช่กรรม อันนี้กิเลสชัด ๆ กิเลสเกิดแล้ว

ทำบุญเหมือนกัน ทำบุญขัดกับประเพณี ขัดความผิด ว่าประเพณีทำอย่างนี้ ลัดชั้นตอนไปก่อน พอผิดขึ้นไปเราก็อันนี้ผิด ไม่พอใจแล้ว นี่เป็นเกิดทันที เห็นไหม นี่ระบบ ถ้าเราคิดในระบบมันจะไปไม่ได้

ทำบุญนี้ทำไปเลย ผิดถูกเจตนาเราพร้อมแล้ว ความผิดพลาดมันมีตลอดเวลา ปัญญา มันเกิดขึ้น มันถอนออกทันที มันจะถอนความเห็น ปัญญาเกิดขึ้น ปัญญาจะถอนความเห็นผิด พอถอนความเห็นผิด โอ้ความที่ข้าใจมันก็จะไม่มี นี่ยับยั้งได้ สติยับยั้งได้ ปัญญายังถอดถอนตาม ถอดถอน สติยับยั้งไว้เลย ๆ ปัญญาถอดถอนออกจนหมด มันถึงว่ามันถึงไม่อยู่ในระบบไป ไม่อยู่ในประเพณีวัฒนธรรม เห็นไหม

ถึงว่าจริตนิสัยของคน พระพุทธเจ้าเปิดไว้ถึง ๔๐ ห้อง การทำความสงบไม่ต้องกฏตายตัว ว่าต้องทำพุทธโธอย่างเดียว หรือว่าธัมโม สังโฆอย่างเดียว อย่างไหนก็ได้ คำบริกรรมเราจะเปลี่ยน หรือว่าเราจะหาอุบายการกล่อมใจของตัว ทำใจให้สงบ ถ้าใจมีหลักอย่างนั้นถึงจะเข้าใจ

พระก็เหมือนกัน ถ้าพระปฏิบัติได้เพศของพระมาแล้ว เห็นไหม แต่ถ้าบวชใจเข้าไปด้วยพระถึงว่าเหนือคนไป พระเป็นแค่พระพิธี พระเป็นพระพิธี เขาอยู่ในพิธีของเขาไป พระบวชแล้วก็แค่ทำพิธีกรรมเฉย ๆ พระเหมือนตราชายหรือ เป็นพระเหมือนกับวัตถุธอหนึ่ง เป็นแค่ตราชายคอยประทับตรา ใครส่งเอกสารมาก็ประทับตรา

นี่ก็เหมือนกัน ลองพระให้พร “ยถา - สัพพี” คือว่าพระนั้นรับการทำบุญนั้นครบ เห็นไหม นี่เป็นแค่ตราชายไป แต่ถ้าพระองค์นั้นปฏิบัติมีหลักของใจแล้ว ประเพณีก็ประเพณี แต่หลักของใจหลักของธรรมต้องเป็นหลักของธรรม แล้วข้ามพ้นไป ยกขึ้นจากประเพณี ประเพณีไว้แต่คนที่มาใหม่ แต่ยกขึ้นประเพณีไป คือว่าให้มันฝึกให้ทันกิเลสไป ฝึกให้คนมีหลักที่สามารถจะยับยั้งกิเลสได้ จะทันกิเลสได้ ทันกิเลสได้มันต้องพร้อมเสมอไป

ตาสับประรดไม่เหมือนตารา ตาสับประรดมันรอบตัว ปัญญาของจิตก็เหมือนกัน มันก็ออกเหมือนกับปัญญา มันออกเหมือนตาสับประรด มันจะไปทันที เรามีแค่ ๒ ตา มี ๒ ตามันไม่ทัน ถ้า

ตาสับประรดแล้วมันรอบตัว มันทันไปได้ นี่ปัญญา ถ้าเราฝึกฝนจะเกิดอย่างนั้น นี่ฟังธรรมต้องฟังอย่างนี้

ธรรมคืออะไร ? ธรรมเป็นศาสนธรรม แต่กิริยาของใจ ความคิดที่ริเริ่มออกจากใจ ความริเริ่มที่ออกมาจากใจเหมือนตาสับประรดไง มันเกิดได้ตลอดเวลา นี่มันเหมือนออกมาจากตาสับประรดมันก็ต้องมีธรรม คือตาสับประรดเข้าไปพันกันกับความเห็นอันนั้น ถ้าความเห็นอันนั้นถึงเป็นปัจจุบันธรรม ถึงไม่ใช่พระประเพณี ถึงไม่ได้ปฏิบัติตามประเพณี ปฏิบัติตามประเพณีก็เป็นปฏิบัติตามประเพณี อันนั้นเป็นพิธีกรรม เป็นบาทฐานก้าวขึ้นมาเฉย ๆ เป็นบาทฐานก้าวขึ้นมาให้ใจเราพัฒนาขึ้นมา จนเราเข้ามาถึงศาสนา แล้วเราได้ฟังธรรมอย่างนี้ นี่ธรรม

ธรรมคือหลักของความเป็นจริง ผู้ที่มีหลักใจแล้วมันจะไม่คลาดเคลื่อนจากตรงนี้ ถึงจะเป็นพระที่ว่าเป็นผู้นำของโลกได้ เป็นผู้นำ เป็นผู้รู้แล้วไม่คิด ถ้ารู้แล้วคิดประเพณี เราต่างคนต่างติเตียนกัน ผู้มาทำบุญก็ว่าพระทำไม่ถูก พระก็ว่าผู้ที่ทำนั้นทำไม่ถูก ต่างคนต่างเอาประเพณีเป็นกรอบแล้วติเตียนกัน พยายามจะเข้าไปให้ถูกอันนั้น ให้ถูกประเพณีที่ว่าตัวเองยึดไว้ไง

ประเพณีวัฒนธรรมมันเคลื่อนไป มีหยาบ มีกลาง มีละเอียด มีซุคใหญ่ ซุคเล็กเหมือนกัน ประเพณีต่าง ๆ เห็นใหม่ พิธีกรรมถ้าให้ครบสูตรมันจะเป็นอย่างนั้น ตัดทอนให้มันเล็กลงไปอย่างนั้น มีซุคใหญ่ ซุคเล็ก แต่ตาสับประรดมันพร้อมเสมอ มันเกิดดับ ๆ ตลอดเวลา มันยิ่งกว่าประเพณีอีก ก่อนที่ว่าเป็นประเพณีต้องคนคิดขึ้นมาก่อน แล้วค่อยว่าออกกันมาก่อน แต่อันนี้มันรู้รอบหมดมันเลยไม่ทำให้ตัวเองต้องไปติดในประเพณีนั้นไง นั่นถึงว่าการทำบุญ เห็นใหม่ การทำบุญ

วันนี้วันพระ ตรวดดูพระ ถึงว่ามันเป็นความลำบากยอมรับอยู่ ถ้าอย่างนั้นถึงว่าลำบากมาก ประเพณีเป็นอย่างไร ผิดถูกเราไม่รู้ตามความเป็นจริง แล้วอริยประเพณีของพระอริยเจ้าทำอย่างไร ชุคงควัตรทำอย่างไร ประเพณีของพระอริยเจ้า เห็นใหม่ การทรงไว้ซึ่งชุคงควัตรไง

วัตร ๑๔ นี้ อริยประเพณีที่พระจะชำระกิเลส แคว้นัยกกฎหมายมันก็มีไว้เฉย ๆ กฎหมายไว้คุ้มครองไม่ให้ทำผิด แล้วนี่ยังชุคงควัตรเข้าไปอีกเพื่อรัดเข้าไป ๆ นี่ถึงจะมีธรรมจริง ๆ อย่างว่าแต่ศีลธรรมเลย มันยังเหนือในศีล ศีลในศีลนั้นอีก มันเป็นชุคงควัตรในนั้นอีก มันถึงว่าเหนือขึ้นมาได้ไง ความจะเหนือขึ้นมาได้มันต้องมีการเข้าหาก่อน แล้วถึงออกมา ถึงว่าเป็นหลักได้ นี่วันนี่วันพระ